

Ünnepi műsor az 1848-as szabadságharc és forradalom kitörésének emlékére

Összeállította: Csicsay Éva

- **Szereplők:** énekar, narrátor; a szavakat, szövegrészeket szétoszthatjuk
- **Kellékek:** szórólapok, a hangszeres kísérethez hangszerek
- **Versek, részletek:**
  - Petőfi Sándor: *Föltámadott a tenger; Készülj, hazám!*
  - Vörösmarty Mihály: *Szabadsajtó*

- Gyulai Pál: *Hadnagy uram...*
- Kovács István: *Világos, 1849*
- 12 pont

- **Zene:**
  - Kormorán: 1848
  - Huszárgyerek – népdal

Narrátor:

1848 a zavargások éve volt. Először Palermóban, Nápolyban, Párizsban, Münchenben, majd Bécsben – és ennek hatására kitört a forradalom Pesten is, március 15-én.

1. szavató:

Föltámadott a tenger,
A népek tengere;
Ijesztve eget földet,
Szilaj hullámokat vet
Rémítő ereje.

Készülj, hazám,
Készülj boldog haza!
Oly ünnep vár reád, amelyet
Még nem pipázott magyar ember,
Amely majd hét országra szól.

Narrátor: Március 14-én este a Pilvaxban összegyűlt fiatalok a bécsi események hírére az azonnali cselekvés mellett döntöttek. Az ifjú radikális költők, írók a sajtószabadság kivívását tartották a legfontosabbnak, és csak azután az évenkénti országgyűlést, a törvény előtti egyenlőséget és a többi reformot. Március 15-én a fiatalok, köztük Petőfi, a Pilvax kávéházból előbb az egyetemre mentek. Az ottani ifjúság csatlakozásával létszámuk már 1000 főre duzzadt, az utcán tovább csatlakoztak hozzájuk, így többezres tömeggel érkeztek a Hatvani utcába, Landerer és Heckenast nyomdájá elé. Itt a nép nevében lefoglalták a sajtót, kinyomtatták Petőfi *Nemzeti dalát* és *Mit kíván a magyar nemzet?* címmel a 12 pontot.

Dal: Talpra magyar (Kormorán: 1848)
12 pont – felolvasás (a közönség között szórólapok osztása)

Narrátor: Most már a liberális ellenzékiek Nyáry Pál, Klauzál Gábor és mások is melléjük álltak. Forradalmi választmányt alakítottak, amely a tömeg élén a várba vonult, hogy követelje a cenzúra hivatalos eltörlését és a sajtóvétség miatt bebörtönzött Táncsics

Mihály azonnali szabadon bocsátását. A bécsi forradalom híre miatt a helytartótanács és a katonai főparancsnokság nem szánta rá magát a fegyveres beavatkozásra. A katonaság parancsot kapott, hogy maradjon a laktanyákban, a cenzúrát eltörlötték, Táncsicsot szabadon engedték. Az éljenző tömeg a kiszabadított fogoly kocsjából kifogta a lovakat, az író diadalmenetben vitte Pestre.

2. szavató:

Kelj föl rabágyad kópárnáiról,
Beteg, megsibbadt gondolat!
Kiálts föl érzés, mely nyögél
Elfojtott, vérző szív alatt!

Oh, jöjjetek ki, láncra vert rabok,
Lássátok a boldog dicső napot,
S a honra, mely soká túrt veletek,
Derűt, vigaszt és áldást hozzatok.

Narrátor: Ez év augusztusában megkezdik a nemzetőr csapatok szervezését.

Dal: Huszárgyerek... (népdal)

Narrátor: A forradalom és szabadságharc dicső időszakában számos győztes és vesztes csata követte egymást. Majd 1849. augusztus 11-én Kossuth lemond, és átadja a hatalmat Görgeynek. „Magam s a minisztérium nevében ezennel a kormányról lelépek, s addig, míg a nemzet hatósága szerint intézkednék, a legfőbb polgári s katonai kormányzati hatalmat Görgey Artúr tábornok úrra ruházom.”

Dal: Hadnagy uram (hangszeres kísérettel)

Hadnagy uram, hadnagy uram!
Mi bajod van, édes fiam?
Piros vér foly a mentérem!
Ne bánd, csak az orrom vére.

Hadnagy uram, hadnagy uram!
El ne essék itt az útban.

Belebottlám egy nagy kőbe,
Szegezsz szuronyt, s csak előre!

Megy a honvéd, áll a hadnagy,
Mély sebében összeroskad.
Hadnagy uram, hadnagy uram!
Csak előre, édes fiam!

Narrátor: 1849. augusztus 13-án Görgey Világosnál letette a fegyvert Paszkievics serege előtt. Ezután nem volt többé komoly ellenállás Magyarországon.

3. szavató:
Csend van.

Itt-ott
A pernyét
S az eltévedt
Éjjeli lepkét
Magasba vágja
Az őrtűz
Erőre kapott lángja
A venyige sercege, sír
Mintha jövője fájna.

Újra sötét a csend.

A ló álmlában felhorkan,
A nád gyanúsán zizeg,
Tó tükre toccsan,
Gyűrűiben remeg.

Micsoda nyugalom.

Hallod?
Harang sír
Egy távoli város
Leomlott templomából.

Hangja megrezzen szemedben
Az idegen határon.
Testvére itt áll.
Ágyúba öntve vádol.

De nem hallja őket
Sem London,
Se Konstantinápoly.

Dal: A költő visszatér (Kormorán: 1848)